

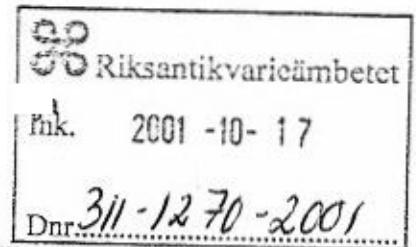
Livsmiljöenheten/Kulturmiljö/Plan
Joakim Hansson

3 anläggningar:

1) H 040 (Utbildning och vetenskap)
A 060 (Folkshögskola)

2) H 036 (Hälsa, sjukvård och socialtjänst)
A 25 (Fattighus)

3) H 022 (Religion)
A 149 (Kyrkstall)

Byggnadsminnesförklaring (BM) av Skolan, Kyrkstallet och Fattigstugan i Sundre, samfällad mark 33, Sundre, Gotland.

Länsstyrelsen i Gotlands län har tagit initiativ till byggnadsminnesförklaring (BM) av Skolan, Kyrkstallet och Fattigstugan i Sundre, samfällad mark 33, Sundre, Gotland.

BESLUT

Länsstyrelsen förklarar med stöd av 3 kap. 1§ första stycket lagen om kulturminnen m.m. (1988:950), KML, Skolan, Kyrkstallet och Fattigstugan i Sundre, samfällad mark 33, Sundre, Gotland för byggnadsminne (BM).

BM-förklaringen omfattar skolan (1), ladugården (2), kyrkstallet (3) och fattigstugan (4). Till byggnadsminnet hör ett skyddsområde som avgränsats med heldragen svart linje på bifogade kartor (bilaga 1-2) bestående av trädgård och hagmark. Till BM hör ej fattigstugans dass (5).

SKYDDSBESTÄMMELSER

Länsstyrelsen meddelar enligt 3 kap. 2§ KML följande skyddsbestämmelser:

1. Ovan angivna byggnader 1-4 får inte rivras, byggas till eller till sin exteriör byggas om.
2. I byggnaderna får inte göras ingrepp i stomme d.v.s. grund, bärande väggar, bjälklag, takstol och murstock.
3. I byggnad 2-4 får inte fast inredning och inte heller ytskikt borttagas eller förändras.

20.01-10-24 besikt. TTB
An. Kornia tte
BM-nejt Uf/Mej

bm-sundre skolakyrkstall.doc

4. Skyddsområdet får inte ytterligare bebyggas eller på annat sätt förändras. Ädelträdbestånd och flerårigt växtmaterial skall bevaras. Övriga tillbehör såsom flaggstång, murar och gångar får inte flyttas, tas bort eller ändras.
5. Byggnadsminnet skall underhållas så att det inte förfaller.

Om det finns skäl, får länsstyrelsen lämna tillstånd till att ett byggnadsminne ändras i strid mot skyddsbestämmelserna enligt 3 kap. 14§ i KML.

BYGGNADSBESKRIVNING

Sundre är Gotlands sydligast belägna socken. Kyrkan är från 1200-talet och ligger på en öppen höjd. Kyrkan och kyrkogården är omgiven av mark som ägs samfällt av Sundres gårdar. På samfälligheten ligger skolan (1) med dess ladugårdsbyggnad (2), kyrkstallet (3) och socknens fattigstuga (4) med dass (5). På fastigheten finns dessutom flera fornlämningar, som en rund kastal från 1100-talet samt en kvadratisk stensättning som skyddas av 2 kap. i KML.

Sundres skola (1) uppfördes och bekostades av folket i socknen år 1854 som en följd av 1842 års folkskolestadga. I skolbyggnaden inrymdes dessutom lärarbostaden. Det har inte funnits någon prästgård i Sundre sedan senmedeltiden. Församlingen har varit annex till Vamlingbo och ingår numera i Öja pastorat. Därför kom skolan och läraren att få stor social och kunskapsförmedlande betydelse för socknen, ända fram till dess nedläggning 1951.

Skolan är uppförd i ett och ett halvt plan av sten under tegeltak med ett lägre tillbygge från 1920-talet åt väst. Skolan har en arkitektur som bär drag av den lokala traditionella byggnadsstilen med vitkalkad, slätputsad fasad där taket slutar i liv med gavlarna. Men byggnaden försågs även nymodiga inslag såsom höga, fint spröjsade fönster. Fönster och fönsteromfattningar är av trä och har den ursprungliga färgsättningen i ockragult och grönt som var dominerande på Sudret vid 1800-talets mitt. Den pampiga huvudentrén med en bred dörrömfattning och trestegstrappan med breda sidostycken är av sandsten. Byggnadsåret, 1854, är ingraverat i dörröverstycket. Under takfoten löper en tunn murad list längs byggnadens långsidor. 1953 renoverades byggnaden, främst invändigt. Sedan dess används den som hembygdsgård.

Ladugårdsbyggnaden (2) är uppförd i sten under ett plåtbelagt spåntak och byggdes samtidigt som skolan. I byggnaden finns en ladugårdsdel och två vedbodas samt en lägre avträdesdel som har tre små, tvåhåls dassrum, ett för pojkar, ett för flickor och ett för lärarbostaden. Kyrkstallet (3) uppfördes omkring 1850 för att kunna inhysa den tillresta prästens häst under gudstjänsterna. Det är byggt i natursten, kalk-, sand- och gråsten, och är försett med ett faltak och en har tvådelad port. Flera ursprungliga takbjälkar finns kvar. Byggnaden ligger på platsen för den gamla prästgårdsbyggnaden. Kyrkstallets norra vägg har en igenmurad, välvd dörröppning i huggen sten och i den södra väggen finns en igensatt glugg med ett svagt välvt överstycke. I den södra väggen syns även tydliga vertikala stötfogar som kan härledas till den gamla prästgårdens murverk. Prästgårdens utformning är känd efter arkeologiska undersökningar på platsen 1947-1948.

Fattigstugan (4) byggdes under 1800-talets andra hälft av socknens gårdar som ännu äger den genom Sundre 1:a skifteslag (det enda). Stugan är uppförd i sten som en parstuga och

har idag ett eternitbeklätt papptak. Byggnaden har kvar sin ursprungliga planlösning och inredning i mycket gott skick. Det högra rummet har bjälktak, vitkalkade stenväggar och brädgolv. Det vänstra rummet har tak och väggar beklädda med pärlspont samt brädgolv. Hallen och kammaren/köket har huvudsakligen stenväggar samt bräder i tak och golv. Före 1951, då skolan lades ner och Sundre kom att ingå i Hoburgs kommun, användes det högra rummet till slöjdsal för skolans pojkar, och det vänstra som kommunalrum. Från 1920-talet och fram till 1948 var det postkontor med postboxar och expedition i hallen och kammaren. Stugan har inget vatten eller avlopp. Den hyrs ut som sommarbostad. Strax sydost om byggnaden fanns fram till 1940-talet ett äldre stenhus. Sten från det huset har använts till att, på samma plats, bygga ett dass (5).

En meterhög mur med några öppningar löper mellan ladugården, skolan och kyrkstallet och vidare norrut mot kyrkogårdsmuren. Kyrkogårdens norra mur ringlar sig nerför höjden åt norr och väster, ända ned till fattigstugan. Murarna bildar en avgränsande, men ändå öppen, inramning av den gamla skolmiljön, sammanlänkad med det ovanliga och välbevarade kyrkstallet och i samklang med kyrkogården, kastalen, fattigstugan och det omgivande sudergotländska landskapet.

Man har för avsikt att under de kommande åren restaurera den gamla skolträdgården till sin forna prakt. Det blir ett tålmodskrävande och långsiktigt projekt, men ett viktigt led i arbetet med att levandegöra och förhöja upplevelsevärdet i, och förståelsen för, den omistliga, kultur- och naturhistoriskt värdefulla miljön omkring skolan och kyrkan i Sundre.

Sundre skola, kyrkstall och fattigstuga samt kyrkan utgör en helhet d.v.s. sockencentrum för en lite socken på Gotland. I byggnaderna kan man utläsa en kontinuitet i socknens historia från medeltid till i dag. Byggnaderna och resterna av äldre bebyggelse som ligger i området speglar på ett säreget sätt olika institutioners tillblivelse och-försvinnande. Området genom sin särpräglade skönhet, historiska laddning hör till Gotlands viktigaste sockenmiljöer.

KOMMENTARER

Med exteriör menas t.ex. yttertrappor, takutformning, takmaterial, skorstenar, fönster inklusive beslag, dörrar inklusive beslag och lås samt fasadmateriel.

Med fast inredning menas t.ex. golv- och takbräder, innertrappor, listverk, väggbeklädnad, fast skåp- och dassinredning, snickerier, paneler och dörrar inkl beslag.

Avsikten med skyddsbestämmelserna är att inga exteriöra eller interiöra förändringar skall ske, utan byggnaderna skall behålla sin ursprunglighet för framtiden. Därför är även mindre förändringar av t.ex. markbeläggning tunar och grindar, uppsättning av antenner, räcken, skärmtak, altaner, markiser, skyltar lampor m.m. tillståndspliktiga. Då det gäller interiören är tapetsering, ommålning, eldragningar m.m. tillståndspliktiga. Både exteriöra och interiöra ändringar skall utföras i samråd med länsstyrelsen.

För underhåll och restaurering skall kontakt tas med Länsstyrelsen i Gotlands län/ Livsmiljöenheten/ Kultur.

Även för BM provas bygglovpliktiga åtgärder på sedvanligt sätt i kommunens byggnadsnämnd. Stadsarkitektkontoret skall kontaktas i osäkra fall.

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Detta beslut kan överklagas hos Länsrätten i Gotlands län, se bilaga. Beslutet skall enligt 3 kap. 21§ KML tillämpas utan hinder av att ev. talan förs mot beslutet.

BESLUTANDE M.M.

Beslut i detta ärende har fattas av landshövding Lillemor Arvidsson

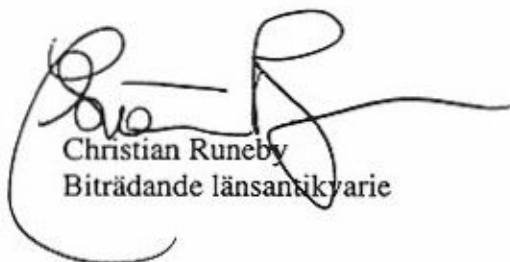
Föredragande har varit biträdande länsantikvarie Christian Runeby.

Den förberedande handläggningen har utförts av Peter Olsson vid Läns museet på Gotland och Joakim Hansson vid länsstyrelsen.

I den slutgiltiga handläggningen har även deltagit länsassessor Lena Johansson.

Lillemor Arvidsson
Landshövding

Christian Runeby
Biträdande länsantikvarie

Kopia till:

RAÄ

Byggnadsnämnden

Läns museet på Gotland

Kultur- och fritidsnämnden

Kopia av lagakraftvunnet beslut:

RAÄ

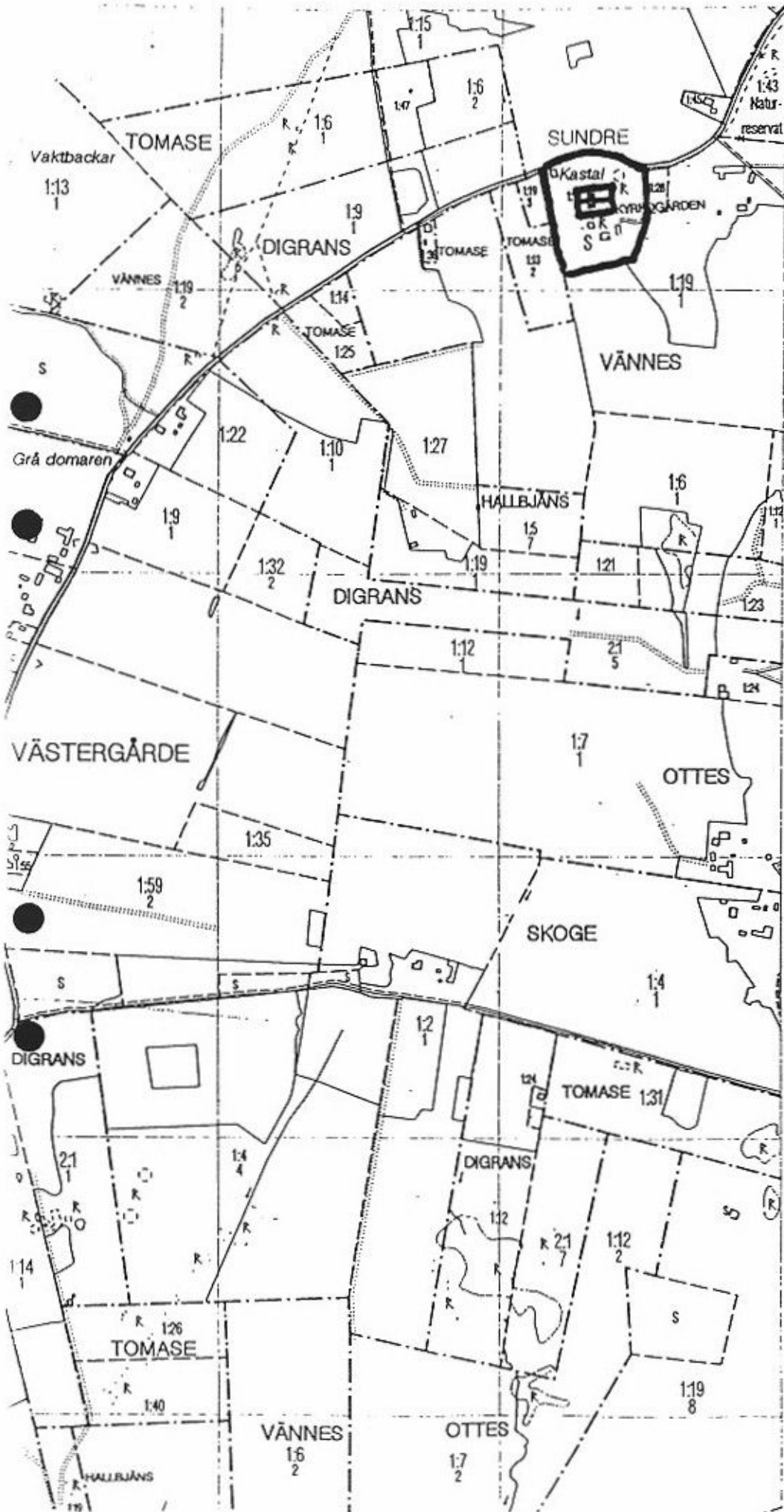
Lantmäterimyndigheten

Läns museet på Gotland

Byggnadsnämnden

Länsantikvarien

BILAGA 1

Län	Gotland
Kommun	Gotland
Deloriginal	Fastighetsoriginal Detaljoriginal

